

VOGELS IN FRIESLAND, BIG BROTHER IS WATCHING YOU!

een interview met Ultsje Hosper, voorzitter van de Stichting Avifauna Friesland.

interview: Freek Nijland

fotos: Dick Goslinga

In de periode 1976 t/m 1979 verscheen "Vogels in Friesland", een lijvig boekwerk in drie delen, uitgegeven door de in 1971 opgerichte Stichting Avifauna Friesland. Een gigantisch werk was volbracht. Sindsdien is het lang stil geweest rond de Stichting. Begin dit jaar echter is de Stichting Avifauna Friesland nieuw leven in geblazen. Op 1 mei 1990 vond de bestuurswisseling plaats. De redactie was benieuwd wat de plannen zijn en sprak met de nieuwe voorzitter.

Het interview vond plaats op donderdag 18 oktober op het "redactiekantoor" te Leeuwarden met het uitzicht op de schepen langs de Emmakade.

Het is een vrij verrassende ontwikkeling dat de Stichting Avifauna Friesland, waar we jaren niets meer van hebben vernomen, plotseling als een Phoenix uit zijn as herrijst. Hoe is dat in zijn werk gegaan?

Het zittende bestuur was zo langzamerhand aan verjonging toe. Het werk was gedaan en de fut was er uit. Binnen de Stichting werd de vraag aan de orde gesteld of het nog wel zin had om door te gaan; zo ja dan zou de Stichting met een ander bestuur worden voortgezet, zo nee dan was opheffen onvermijdelijk. Diverse organisaties, zoals de BFVW, de FFF, het Biologisch Wurfkerbân en het Fries Natuurmuseum, zijn benaderd. Een aantal bijeenkomsten werd gehouden, waarop weliswaar ideeën werden geopperd voor nieuwe taken, maar waarbij het toch onduidelijk bleef wie de kar wilde trekken. Uiteindelijk heeft de FFF het initiatief genomen om uit de impasse te komen. Er werd overeenstemming bereikt over een nieuw bestuur en op 1 mei 1990 vond de bestuurswisseling plaats.

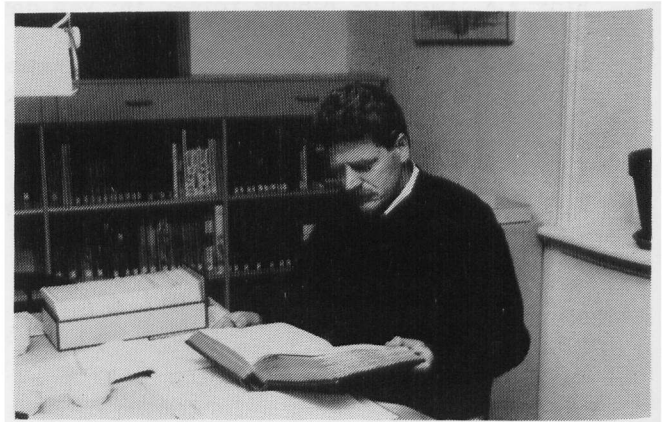
Hoe kijkt het nieuwe bestuur aan tegen het werk van haar voorgangers?

Er bestaat grote waardering voor het baanbrekende werk van de Stichting: de uitgave van de drie delen van de Avifauna van Friesland. In dit verband moet zeker de stimulerende leiding van Douwe T. E. van der Ploeg als stichtingsvoorzitter en hoofdredacteur worden genoemd. We moeten niet vergeten dat Friesland na Utrecht de eerste provincie was, waar een provinciale Avifauna verscheen. De Stichting moest werken in een vrijwel onontgonnen gebied zonder veel voorbeelden. Bij het samenstellen van de Avifauna is gebruik gemaakt van vele archieven, dagboeken en veldnotities, die door Friese vogelaars ter beschikking werden gesteld met als centraal baken de archieven van Gerrit "fûgeltsje" Bosch. Daarnaast kon gebruik worden gemaakt van de resultaten van het Atlasbroedvogelproject van S.O.V.O.N.. De moeilijke klus om uit deze heterogene massa gegevens

toch een samenhangende avifauna samen te stellen is, zeker gezien de middelen die men toen bezat, geslaagd te noemen. Natuurlijk, de uitgave had compacter gekund, maar in de Friese vogelaarswereld bestond destijds behoefte om ook de historie en het "Frysk eigene" naar voren te laten komen. De kritiek die, naast lof, vooral van buiten Friesland is gekomen, betrof onder meer deze "wijdlopiegheid". Mogelijk zouden we het nu anders doen. Maar achteraf praten is gemakkelijk.

Is er wel behoefte aan een "nieuwe" Stichting Avifauna Friesland? Het werk is toch al gedaan?

In de zeventiger jaren is als doel gesteld het uitbrengen van een Avifauna van Friëslân. Dit doel werd verwezenlijkt. In zekere zin is elke avifauna bij het uitkomen al weer verouderd. Tegenwoordig is er meer behoefte dan vroeger om vogelgegevens te gebruiken om informatie te verkrijgen over het wel en wee van de soorten. Die vogelsoorten zijn indicatoren voor de kwaliteit van de biotopen. Dat schept een vraag naar meer systematisch verkregen gegevens en vereist een doorlopend systeem van metingen: een vorm van "monitoring". Het nieuwe bestuur is van mening dat wij deze richting uit moeten. Dat kan alleen wanneer in Friesland één Centraal Vogelarchief wordt opgezet, waarin organisaties, vogelaars en vogelmeldingsdiensten hun inbreng hebben.

Ultsje Hosper en goud op snee

Betekent een Centraal Vogelarchief Friesland geen dubbel werk? We hebben toch SOVON al?

Dubbel werk is uiteraard niet de bedoeling. We zullen dan ook zeker samenwerken met SOVON, bij het verkrijgen van systematische gegevens. De Stichting Avifauna Friesland kan juist het SOVON-werk versterken. Juist wat betreft de belangrijke biotopen in Friesland waar het SOVON-onderzoek nog niet zo goed uit de verf komt, de graslanden en moerassen, kan de Stichting een welkome stimulans betekenen. Daarnaast verzamelt SOVON niet alle gegevens die wij voor Friesland waardevol vinden of op andere wijze. Zo zijn de SOVON-gegevens verzameld op basis van Atlasblokken en niet op basis van gebieden, terwijl de Stichting ook in de gebieden geïnteresseerd is.

De Stichting Avifauna Friesland aan het werk, aanwezig: Harry Wijnandts, Ep van Hijum, Ultsje Hosper, Eddy Wijmenga en Freek Nijland; niet aanwezig: Arend Timmerman en Bauke van der Veen.

Eén van de moeilijke punten in het verleden bij het opzetten van een Centraal Vogelarchief in Friesland was de toegankelijkheid van de gegevens voor derden? Hoe kijkt het bestuur daar tegen aan?

Naar onze mening zullen de gegevens in principe openbaar moeten zijn. Wanneer openbaarheid ontbreekt dan ondergraaf je de uitgangspunten van het Centraal Vogelarchief. Het is juist de bedoeling dat gegevens gebruikt worden, anders behoeven ze ook niet te worden verzameld. Trouwens zonder openbaarheid zal de overheid naar onze mening terecht niet meewerken. De gegevens hebben behalve een natuurwetenschappelijk ook een maatschappelijk nut. Verstrekking van gegevens aan derden betekent echter wel dat een tegenprestatie verwacht wordt, zoals betaling.

Zijn de plannen haalbaar?

Het wordt uiteraard een moeilijke klus. Het is niet éénvoudig om de verschillende organisaties

op één lijn te krijgen. Bovendien heb je niet alleen te maken met het Friese vasteland, maar ook met de eilanden, die toch een enigszins aparte plaats innemen in de Friese vogelwereld. Het is daarom van belang dat het Stichtingsbestuur zo is samengesteld, dat er voldoende deskundigheid in huis is en dat je redelijkerwijs kunt verwachten dat ingangen in de belangrijkste geledingen of stromingen in de Friese vogelwereld zijn gewaarborgd.

En is dat ook zo?

Maar onze inschatting wel. Bovendien is het bestuur nog niet geheel compleet, dus we hebben wat speling.

Is er bij de plannen een rol aan de overheid toebedacht?

Een Centraal Vogelarchief is alleen te realiseren, wanneer de Stichting een beroepskracht kan inzetten. Hierbij is steun van de overheid onontbeerlijk. De stroom van gegevens en de wijze van verwerken zijn in tien, twintig jaar zo veranderd dat dit niet meer alleen met vrijwilligers kan. Aan de andere kant heeft de overheid er baat bij voor vaststelling en uitvoering van haar beleid, dat er informatie beschikbaar komt over het wel en wee van de Friese vogels, niet alleen om de vogels zelf maar ook vanwege de indicatorfunctie van broed- en trekvogels. Met de in werking treding van het Natuurbeleidsplan zal de aandacht voor natuur en milieu in het overheidsbeleid en dus de behoefte aan informatie toenemen, zo is de algemene verwachting.

Kun je een idee geven van concrete zaken die van de Stichting te verwachten zijn, wanneer de plannen gerealiseerd kunnen worden?

Naast het verzamelen en verwerken van vogelgegevens, en het leveren van informatie heeft het Centraal Vogelarchief Friesland ook een vraagbaakfunctie voor het publiek. Hierbij kunnen de media een belangrijke rol vervullen. Daarnaast valt te denken aan informatieverstrekking via/aan betrokken organisaties, maar ook aan eigen publicaties zoals jaaroverzichten enz.. Ook zou het mogelijk moeten zijn om steun te verlenen aan het tot stand komen van regionale avifaunas. Op termijn behoort ook het uitbrengen van een nieuwe Vogels in Friesland, in moderne stijl, tot de mogelijkheden.

Kan je iets zeggen over de benadering van de betrokken partijen?

Allereerst hebben wij ons beraden over een globale opzet van de plannen en achterliggende ideeën. Een weerslag daarvan is in dit interview terug te vinden. Als eerste ronde worden enkele belangrijke organisaties geconsulteerd zoals SOVON, de BFVW en de FFF.

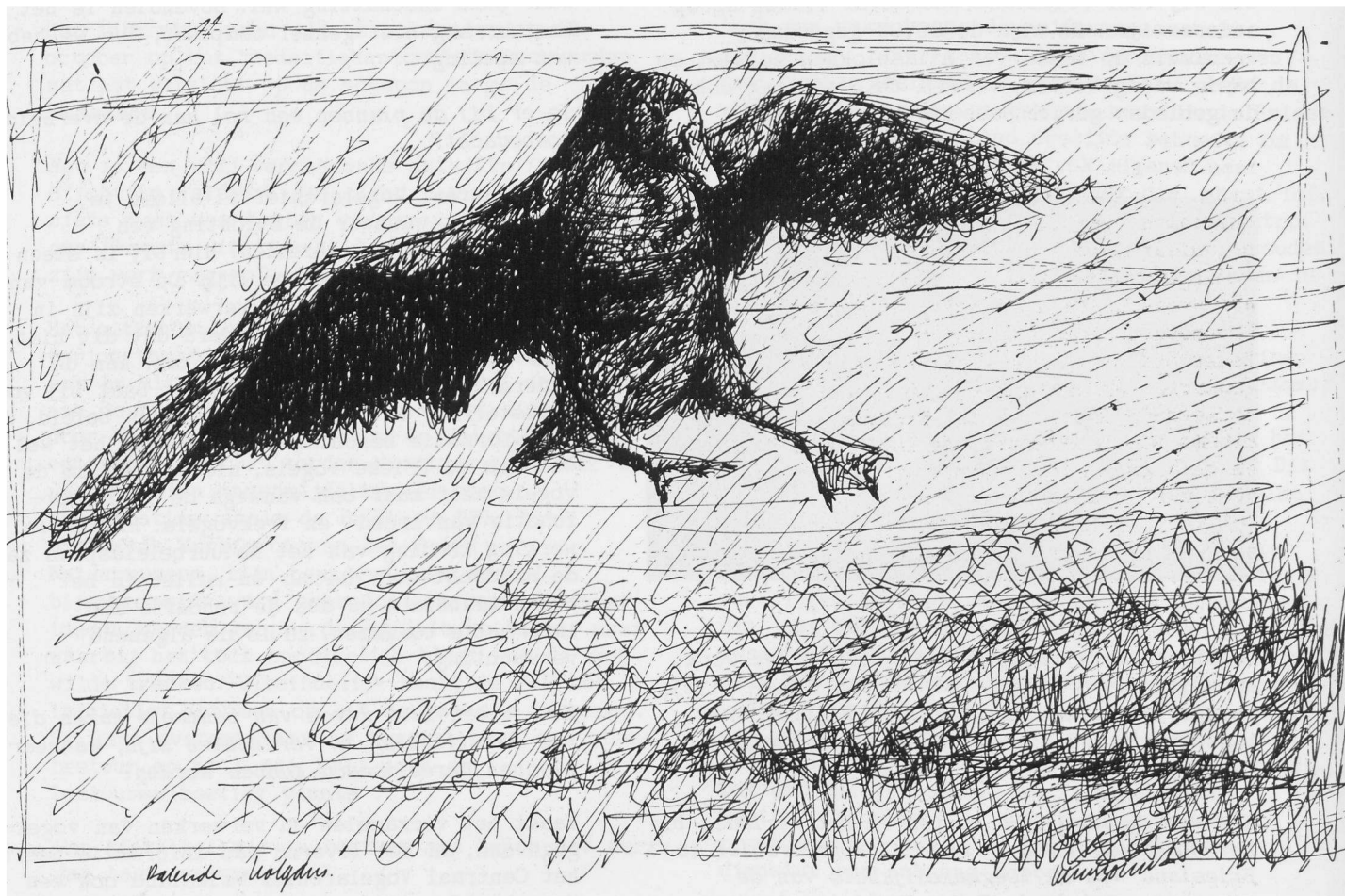
Ook wordt contact gezocht met de provincie. Door deze gesprekken krijgt ook de Stichting meer zicht op de mogelijkheden tot realisering van de plannen. In tweede instantie worden gesprekken gevoerd met de overige provinciale en regionale organisaties/werkgroepen en met de vogelmeldingsdiensten of -personen.

Wanneer duidelijk is op hoeveel medewerking de Stichting kan rekenen, dan worden de plannen verwerkt tot een voorstel waarover de organisaties zich kunnen uitspreken. Daarna hakt de Stichting eventuele knopen door en

breekt de fase aan van concretisering van de plannen. Mogelijk zijn dan ook statutenwijzingen van de Stichting Avifauna Friesland noodzakelijk.

Wanneer zijn de eerste gesprekken met organisaties?

Als het goed is hebben bij het uitkomen van deze Twirre de eerste gesprekken reeds plaats gevonden.

Neerstrijkende kolgans

pentekening, Klaas Bokma